

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Etki Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Selda KOCAMAZ ADAŞ¹, Ahmet Azmi YETİM¹, Bülent AKSOY²

DOI: <https://doi.org/10.38021/asbid.1073418>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Ankara/Türkiye
²Gazi Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi
Ankara/Türkiye

Öz

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma betimsel tarama modeli olarak dizayn edilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya 2021-2022 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesinde Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 106'sı erkek, 56'sı kadın (%34,6) olmak üzere toplam 162 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, katılımcıları tanımlamaya yönelik araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" ile sosyal etki düzeylerini belirlemeye yönelik Ekşi ve diğ. (2021) tarafından geliştirilen "Sosyal Etki Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak normallik varsayımları için öne çıkan çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmesi neticesinde dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda cinsiyet, eğitim düzeyi, lisanslı olarak spor yapma ve spor topluluğuna üyelik durumu değişkenlerine göre sosyal etki düzeyleri arasındaki farkları belirlemek için t-testi kullanılmıştır. t-testi için Cohen'in d analizi sonucunda elde edilen anlamlı farkın ortalamaları arasındaki farklardan etkilenme düzeyi ile ilgili değerler de hesaplanmıştır. Bununla birlikte araştırma kapsamında yaş ve sosyal etki düzeyi değişkeni arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular sonucunda, cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık, eğitim düzeyi, lisanslı olarak spor yapma spor türü ve spor topluluğuna üyelik durumu değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte yaş ile sosyal etki düzeyi arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal etki düzeyi; yaş, eğitim, durumu, lisanslı sporcu olma durumu, spor topluluğuna üyelik durumu ve spor türü değişkenlerine göre benzer bulunmuştur.

Sorumlu Yazar:
Selda KOCAMAZ
ADAŞ
seldakocamazadas@gmail.com

Anahtar kelimeler: Sosyal Etki, Spor, Üniversite Öğrencisi

Examining the Social Impact Levels of University Students in Terms of Various Variables

Abstract

In this study, it is aimed to examine the social impact levels of university students in terms of various variables. The research was designed as a descriptive survey model. In this context, a total of 162 students, 106 male (65.4%) and 56 female (34.6%), studying at the Faculty of Sport Sciences at Gazi University in the 2021-2022 academic year, participated voluntarily. As a data collection tool in the research, the "Personal Information Form" created by the researchers to identify the participants and Ekşi et al. (2021) "Social Impact Scale" was used. In the analysis of the data, firstly, the skewness and kurtosis values for the normality assumptions were examined, and it was determined that the distribution was normal. In this direction, the t-test was used to determine the differences between the social impact levels according to the variables of gender, education level, licensed sports and membership to the sports community. For the t-test, the values related to the level of being affected by the differences between the means of the significant difference obtained as a result of Cohen's d analysis were also calculated. In addition, the Pearson Product Moments Correlation Coefficient technique was used to determine the relationships between age and social influence level variable within the scope of the research. As a result of the findings obtained within the scope of the research, it was determined that there was a significant difference in favor of male participants according to the gender variable. On the other hand, it was determined that there was no significant difference in terms of education level, licensed sports type, and membership status to sports community. However, although there is a weak positive relationship between age and the level of social influence, it was determined that this relationship was not statistically significant. According to the results of the research, the level of social impact; age, education, status, status of being a licensed athlete, membership in the sports community and sport type variables were found to be similar.

Keyword: Social Impact, Sports, University Student

Yayın Bilgisi
Gönderi Tarihi:
14.02.2022

Kabul Tarihi:
11.03.2022

Online Yayın Tarihi:
28.03.2022

Giriş

İnsan yaşadığı toplumu etkileyen ve toplumdan etkilenen bir varlıktır. Toplumu oluşturan bireyler, yaş cinsiyet, sosyal statü, sağlık, zekâ, mizaç ve yaşam koşulları da dahil olmak üzere çok sayıda demografik, fizyolojik ve psikolojik değişkenlere göre farklılık gösterir. Farklılıkların kaynağı genetik nedenler, kalıtsal zenginlikler, bireysel deneyimler ve sosyal konumdan kaynaklanabilir. Toplumda yer alan birey bu farklılıkları yaşantısı boyunca zevkler, tercihler, tutumlar, davranışlar, ruh halleri, bilişler, inançlar, alışkanlıklar ve yaşam tarzlarının çoğunlukla veya kısmen de olsa sosyal etkiden etkilenebilecek özelliklere sahiptir (Latané,1996).

Sosyal yaşantının bir parçası olan insan ile toplum arasındaki ilişki çift yönlü olup birbirini besleyen ve birbirinden beslenen konumdadır. Birey toplumu etkilemekte ve parçası olduğu toplumdan etkilenmektedir (Yüksel, 2013). Bireyler günlük yaşantılarında aile, arkadaş çevresi, televizyon, radyo, sosyal medya, kitap, dergi vb. birçok kaynaktan bazen bilerek ya da bilmeyerek etkilenmektedir. Araştırmacıların dikkatini çeken bu kavram literatürde sosyal etki olarak ifade edilmiştir. Latané (1981) tarafından sosyal etki kavramını “bireyde, insanda veya hayvanda meydana gelen fizyolojik durumlar ve öznel duygular, güdüler ve duygular, bilişler ve inançlar, değerler ve davranışlardaki çok çeşitli değişikliklerin herhangi biri” olarak tanımlamaktadır (s. 343). Başka bir tanımda ise, sosyal etki bireylerin birbirlerini tutum, duygu ve davranış yönüyle etkileme çabası olarak tanımlanmaktadır. (Moghaddam, Taylor ve Wright, 1993). Kişi ve kişiler tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak bireylerin duygu, düşünce, inanç ve davranışları etkilenmesidir (Vanclay, 2003; Lee ve ark., 2006). Çevresindekilerin söylem ve davranışları neticesinde kişilerde meydana gelen bu değişiklikler sosyal etki kavramıyla ifade edilmektedir (Sağlam, 2009). Bireyin diğer kişilerin etkisinde kalarak inanç, duygu, düşünce ve yargısını oluşturmada payı ve sonuçları sosyal etki olarak ele alınmaktadır (Tutar, 2016).

Genel olarak sosyal etki kavramını tanımlayacak olursak bireyin veya bireylerin ister bilinçli olsun ister bilinçsiz bir şekilde olsun diğer kişi veya kişilerden konu ayırt etmeksizin, duygu düşünce ve davranışlarını değiştirme olarak tanımlanabilir. Başka bir kişi veya grup ile etkileşime giren kişinin düşüncelerinde, tutum ve davranışlarında yaşanan değişim sürecinde etkide bulunan kişi veya grupların arzulanabilir, benzer ya da baskın olması sosyal etkinin gücüne işaret etmektedir. Kişi etkilenir ve etkilendiği oranda da etki eder bu şekilde sosyal etki davranışı toplumu yönlendirme gücüne sahiptir (Tutar, 2016). Bir etkinin hedefi sosyal değişiklik, kontrol ya da istikrar olabilir (Maisonneuve, 2005). Sosyal etkinin gerçekleşmesi için; kişiler arası birebir etkileşim ortamları, birey- grup iletişiminin olduğu ortamlar ve basın-

yayın aracılığı ile yaratılabilecek ortamların olduğu ifade edilmektedir (Sakallı, 2016). Sosyal etki oluşumunun kaynağı olarak sosyal kurallar ve doğru bilgiye olan ihtiyaçtır. Toplum tarafından onaylanma isteği, kabul edilme, grubun bir üyesi olarak konumlanma amacıyla sosyal kurallara bağlı olarak davranışımızı değiştirdiğimizde ortaya çıkar. Nasıl davranmamız gerektiğini bilmediğimiz durumlarda ise, çevremizdeki kişi veya grupları gözlemleyerek oluşturduğumuz davranışlar doğru bilgiye ulaşma çabasıdır. Asında bilgimizin yetersiz olduğu ve diğerlerinin bizden daha iyi bildiğini varsaydığımızda durumlarda ortaya çıkar (Yüksel, 2013). Sosyal etki biçimleri olarak bireylerde meydana gelen davranışların uyma, itaat, kabul etme şeklinde açıklanmaktadır. Uyma; gerçek veya gerçek olmayan birey-grup baskısı sonucunda meydana gelen davranışlarında veya inançlarında oluşan değişiklik olarak tanımlanmıştır. Kabul etme; toplumsal baskıya hem davranışta hem de inançlarda uyma olarak açıklanmaktadır (Myers, 2019).

Toplum içinde yaşayan tüm bireyler, en küçük grup olan aile kurumundan başlayarak farklı sosyal grupların üyesidir (Cüceloğlu, 2018). Örneğin kendini üniversite öğrencisi olarak tanımlayan bir kişi 'üniversite öğrencileri' grubunun bir üyesidir. Spor faaliyetlerine katılan bireyler içinde katıldıkları spor gruplarının bir üyesi olduğunu söylenebilir. Spor hangi amaçla yapılırsa yapılsın sosyal etkileşimin yoğun olarak yaşandığı ortamlardır. Spor; bireyleri fiziksel, zihinsel, moral ve sosyal yönden gelişimini sağlayan kişilik ve karakter özellikleri kazandıran bir olgudur. Spor olgusu kişiler arası iletişimi, birey-grup iletişimi ile basın ve yayın aracılığı bakımından da geniş kitleleri etkileyebilecek güce sahiptir. Sporun etki gücü dikkate alındığında spor bünyesinde sergilenen davranışlarının belirleyicilerinin ortaya çıkarılması da son derece önemlidir (Yarayan, Yıldız, Gülşen ve İlhan, 2020). Bu belirleyicilerin ortaya çıkarılması kişinin sosyal hayatı için kendini tanımasına zemin hazırlamaktadır. Spor yoluyla birey sosyal yönden, birlikte çalışma ve hareket etme becerisi, sosyal bir çevre edinme, yeni arkadaşlıklar kurma, başkalarına saygı, güven ve kabullenme duygularının gelişimine katkı sağlar (Yetim ve Cengiz, 2016). Sporun bireylerin kişilik gelişimine etki etmesi, liderlik özelliklerini kazandırması, diğer kişilerle iş birliği yapması, sosyal sorumluluk kazandırması (Yetim, 2019) ve sosyal uyumu artırması, spor yoluyla birtakım kazanımlar sağlaması spor faaliyetine katılan üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin incelenmesi için temel oluşturmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde spor faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan bir araştırma tespit edilememiştir. Araştırma alanyazına katkı sağlaması ve ileride yapılacak çalışmalara temel oluşturması bakımından

önemli bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle spor faaliyetine katılan üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin belirlenmesi ve cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor topluluğuna üye olma durumları ve spor türü değişkenlerine göre sosyal etki düzeylerinin farklılaşma durumları incelenecektir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sürecinde kullanılan; model, çalışma grubu, veri toplama araçları ve elde edilen verilerin analizi ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırmaya Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu 25.01.2022 tarih ve 02 sayılı toplantısında Kod No: 2022-117 ile uygun görülen araştırma raporu alındıktan sonra başlanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla betimsel tarama modelinde dizayn edilmiştir. “Betimsel tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen bir araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2007).

Çalışma Grubu

Örnekleme grubu kolay ulaşılabilirlik ve ekonomik olma durumlarının ele alınmasıyla uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiştir (Gravetter & Forzano, 2012). Bu kapsamda araştırmaya 106’sı erkek (%65,4) ($\bar{X}_{yaş}=22,24\pm3,18$) 56’sı kadın (%34,6) ($\bar{X}_{yaş}=21,20\pm2,74$) olmak üzere toplam 162 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırma Grubunun Tanımlayıcı Analizleri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	106	65,4
	Kadın	56	34,6
Eğitim Durumu	Lisans	117	72,2
	Lisansüstü	45	27,8
Lisanslı Spor Yapma	Evet	113	69,8
	Hayır	49	30,2
Spor Topluluğuna Üyelik	Evet	92	56,8
	Hayır	70	43,2
Spor Türü	Bireysel	72	44,4

Takım	41	25,3
-------	----	------

Veri Toplama Aracı

Veri toplama amacıyla ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve ‘Sosyal Etki Ölçeği’ olmak üzere iki bilgi toplama aracı kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunu içeren bilgilere tablo1’de yer verilmiştir.

Sosyal Etki Ölçeği (SEÖ)

Ekşi ve diğ., (2021) tarafından geliştirilen “Sosyal Etki Ölçeği” tek faktörden ve 13 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek maddeleri her maddenin karşısında yer alan “1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Biraz Katılmıyorum, 4=Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 5=Biraz Katılıyorum, 6=Katılıyorum, 7=Kesinlikle Katılıyorum.” İfadelerinin yer aldığı 7’li Likert tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Sosyal Etki Ölçeği Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ,94 olarak tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen değerler incelendiğinde, ki-kare= $\chi^2/sd=2,78$, RMSEA=0,076, SRMR=0,09, IFI=0,93 CFI= 0,929; GFI= 0,915 olarak rapor edilmiştir. Bu araştırmada ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ,91 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verileri analiz etmek için Microsoft Excel, SPSS 24 programından faydalanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen analizlerin uygunluğunu tespit etmek ve varsayımların kontrolünü sağlamak için kayıp- bozuk verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu işlem sürecinin sonucunda hatalı ve eksik bilgi veren 2 katılımcının verileri analiz dışı bırakılmıştır. Kalan 162 kişinin verileri üzerinden analizler yapılmıştır. Bu aşamanın sonrasında ilk normallik varsayımları Kolmogorov- Smirnov testi ile kontrolleri yapılarak verilerin normallik varsayımlarını karşılamadığı tespit edilmiştir. Fakat ilgili literatür incelendiğinde likert tipi ölçeklerde normallik testlerinin yeterli olmadığı görüşleri gün geçtikçe artmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu doğrultuda normallik varsayımlarının test etmek için öne çıkan çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu inceleme sonrasında Tabachnick & Fidell (2013) -1,5+1,5 çarpıklık basıklık değerleri dikkate alınarak dağılımın normal olduğu ortaya çıkarılmıştır (Tablo 1). Yapılan analiz sonucunda cinsiyet, eğitim düzeyi, lisanslı olarak spor yapma ve spor topluluğuna üyelik durumu değişkenlerine göre sosyal etki düzeyleri arasındaki farkları belirlemek üzere t-Testi kullanılmıştır. t-Testi için Cohen’in d analizi sonrasında elde edilen anlamlı farkın ortalamaları arasındaki farklardan etkilenme düzeyi ile ilgili değerler de

hesaplanmıştır. Buna ilişkin değerler .20 ise, “küçük”.50 ise “orta” ve .80 ise “büyük” olarak kabul edildiği görülmektedir (Cohen, 1988). Bu doğrultuda araştırmada değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Normallik varsayımına ilişkin bulgular tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2

Sosyal Etki Ölçeği Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Alt Boyutlar	N	\bar{X}	S	Çarpıklık	Basıklık
Sosyal Etki	162	34,72	14,84	,949	,996

Tablo 2’de çarpıklık değerinin -949, basıklık değerinin ise ,996 olduğu görülmektedir. Tabachnick & Fidell (2013) önerdiği -1,5+1,5 çarpıklık basıklık değerleri dikkate alındığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3

Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin t-testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	df	p	Cohen d
Sosyal Etki	Erkek	106	38,71	15,68	5,863	160	,000	,89
	Kadın	56	27,17	9,32				

Tablo 3’te katılımcıların sosyal etki düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, sosyal etki düzeyinde ($t_{(160)}=5,863, p<.05$), istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalama puanlar incelendiğinde, erkek katılımcıların sosyal etki düzeylerine ilişkin puan ortalamalarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna istinaden ortalamalar arasında oluşan farktan hesaplanan *Cohen'in d* değerinin ise büyük etki derecesine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin t-testi Sonuçları

Değişken	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	S	t	df	p
Sosyal Etki	Lisans	117	35,24	15,51	,717	160	,474
	Lisansüstü	45	33,37	13,01			

Tablo 4’te katılımcıların sosyal etki düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, sosyal etki düzeyinde ($t_{(160)}=.717, p>.05$), istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5

Lisanslı Spor Yapma Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin t-testi Sonuçları

Değişken	Lisanslı Spor Yapma	N	\bar{X}	S	t	df	p
Sosyal Etki	Evet	113	33,92	14,10	-1,041	160	,300
	Hayır	49	36,57	16,44			

Tablo 5'te katılımcıların sosyal etki düzeyleri lisanslı spor yapma değişkenine göre incelendiğinde, sosyal etki düzeyinde ($t_{(160)}=-1,041$, $p>.05$), istatistiksel olarak bakıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6

Spor Topluluğuna Üyelik Durumu Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin t-testi Sonuçları

Değişken	Üyelik	N	\bar{X}	S	t	df	p
Sosyal Etki	Evet	92	34,09	13,94	-,619	160	,537
	Hayır	70	35,55	16,01			

Tablo 6'da katılımcıların sosyal etki düzeyleri spor topluluğuna üyelik durumu değişkenine göre incelendiğinde, sosyal etki düzeyinde ($t_{(160)}=-,619$, $p>.05$), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7

Spor Türü Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin t-testi Sonuçları

Değişken	Üyelik	N	\bar{X}	S	t	df	p
Sosyal Etki	Bireysel	72	35,11	13,13	1,081	111	,282
	Takım	41	32,12	15,75			

Tablo 7'de katılımcıların sosyal etki düzeyleri spor türü değişkenine göre incelendiğinde, sosyal etki düzeyinde ($t_{(111)}=1,081$, $p>.05$), istatistiksel olarak ele alındığında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8

Yaş Değişkenine Göre Sosyal Etki Ölçeğine İlişkin Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları

(n=162)		Sosyal Etki
Yaş	r	,115
	p	,146

Tablo 8’de katılımcıların sosyal etki düzeyleri yaş değişkenine göre incelendiğinde, bireylerin yaş ile sosyal etki düzeyi arasında ($r=,115$; $p>.05$) pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışmada; katılımcıların sosyal etki düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalama puanlar ele alındığında ise, erkek katılımcıların sosyal etki düzeylerine ilişkin puan ortalamalarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar arasında oluşan farktan hesaplanan *Cohen'in d* değerinin büyük etkiye yakın olduğu görülmektedir.

Bireylerin sosyal etki biçimlerinden uyma davranışı ile ilgili yapılmış eski çalışmalarda kadınların erkeklere oranla daha fazla uyma davranışı gösterdikleri, yeni çalışmalarda ise bir farklılığın olmadığını yönünde (Eagly, 1987; Kağıtçıbaşı, 2006; Sakallı, 2006) yorumlanmış ve bu durumun kaynağını Sakallı; sosyal roller, eğitim, ekonomi ve kadın erkek ilişkilerini belirleyen sosyal kuralların değişiminden kaynaklanabileceğini ifade etmiştir (2006). Kadın ve erkeklerin temel sosyal etki hedeflerinde (örneğin kabul edilmek ve kendi imajlarını doğrulamak için) çok farklı olmadıkları, ancak bu hedeflere ulaşmak için izledikleri yollarda farklı olduklarını söylemişlerdir (Kenrick, Neuberg & Cialdini; 2005). Ulusal literatürde kullanılan ölçeğin ilk kez kullanılıyor olması benzer çalışmalardan faydalanmayı gerekli kılmıştır. Tekin ve Filiz (2007) yapmış oldukları çalışmada cinsiyet değişkenine göre boyun eğici davranış düzeylerinin erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ortaya koymuşlardır. Uluslararası literatür incelendiğinde farklı sonuçların elde edildiği dikkat çekmektedir. Eagly & Carli, (1981) erkeklerin ve kadınların ne kadar kolay etkilendikleri konusunda farklılık gösterip göstermediğine dair çalışmaların sonuçları meta-analiz yoluyla incelemişler ve bu analiz sonucunda kadınların erkeklerden daha fazla uyma davranışı sergilediklerini ortaya çıkarmışlardır. Fakat bu farklılığın duruma göre, kadınların az hâkim oldukları alanlar ile bilgi eksikliklerinin olduğu durumlarda erkeklere kıyasla daha fazla etkilendiklerini ortaya koymuşlardır. Spor topluluğuna üye olma durumlarının üniversite öğrencileri üzerinde herhangi bir sosyal etki düzeyinde farklılık yaratıp yaratmadığı araştırmış ve anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir topluluğun grup sayılabilmesi için bir amaç için bir araya gelmeleri, etkileşimde bulunmaları gerekmektedir (Gönüllü, 2001). Bireylerin davranışlarının büyük bir kısmı yaşamını sürdürdüğü grupların içinde

şekillenmektedir. Spor topluluklarına üye olmaları grup ilişkisi açısından etkileşimde bulunacakları ortamlara zemin hazırladıkları düşünülse de üniversite öğrencilerinin etkilenme düzeyleriyle arasında bir farklılık yaratmadığı dikkat çekici bulunmuştur.

Spor türü değişkenine göre yapılan araştırma analizinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Morali & Doğan (1997) Takım ve bireysel spor branşlarında takım birliktelik düzeylerini karşılaştırmaya yönelik yaptıkları araştırmalarında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Araştırmamızda da bireysel ve takım sporu türüne katılan üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların sosyal etki düzeyleri yaş değişkenine göre incelendiğinde, bireylerin yaş ile sosyal etki düzeyi pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamızda her ne kadar anlamlı bir farklılık görülemezse de (Hanayama & Mori, 2011) yaptıkları çalışmada 6-7 yaş grubunda yer alan erkek katılımcıların daha yaşlı katılımcılara göre daha sık uyma eğiliminde olduklarını ortaya çıkarmışlardır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal etki düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışmada sonuç olarak; cinsiyet değişkenine göre gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi, lisanslı sporcu olup- olmama durumu, spor topluluğuna üyelik ve spor türü değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte yaş ile sosyal etki düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Sosyal bir varlık olan bireyin kişi, grup veya medya ortamı olsun ister istemez sosyal bir etkiye maruz kalması kaçınılmaz görülmektedir. Bununla birlikte yeni yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından;

- Araştırmada yer alan değişkenler ve farklı değişkenler açısından da ele alınarak kıyaslama yapılması ile daha spesifik özelliklerin ilişkilendirilmesine zemin hazırlayacaktır.
- Mevcut literatüre farklı- özel gruplar üzerinde uygulanacak olan, kişilerin sosyal kurallar veya sosyal roller aracılığıyla nasıl etkilendikleri nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak araştırmalar tarafından değerlendirmeye alınması ülkemizdeki az sayıda bulunan sosyal etki çalışmalarına kaynak sağlayacaktır.

Kaynakça

- Cohen J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Hillsdale: NJ:Lawrence Erlbaum.
- Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve Davranış: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul:Remzi Kitabevi.

- Eagly, A.H. (1987). Reporting sex differences. *American Psychologist*, 42(7), 756-757. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.42.7.755>
- Eagly, Alice H., Carli, Linda L. (1981). Sex of researchers and sex-typed communications as determinants of sex differences in influenceability: A meta-analysis of social influence studies. *Psychological Bulletin*, 90(1), <https://doi.org/10.1037/0033-2909.90.1.1>
- Ekşi, F., Okan, N., Yılmaztürk, M. ve Ekşi, (2021). H. Sosyal Etki Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Yönden İncelenmesi. *İstanbul University Journal of Sociology*, 41(1), 53-173. <https://doi.org/10.26650/sj.2021.41.1.0091>
- Gönüllü, M. (2001). Grup ve Grup Yapısı. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 191-201.
- Gravetter, F. J., & Forzano, L. A. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences*: Cengage Learning.
- Hanayama, A., & Mori, K. (2011). Conformity of six-year-old children in the Asch experiment without using confederates. *Psychology*, 2(7), 661-664. <https://doi.org/10.4236/psych.2011.27100>
- Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2014). *Sosyal psikoloji* (İ. Yıldız ve A.Gelmez, Çev.). Ankara: Ütopya. <https://doi.org/10.24010/soid.369906>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal psikolojiye Giriş*. Evrim yayınevi. İstanbul: 87-89.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kenrick, D.T., Neuberg, S.L., & Cialdini, R.B. (2005). *Social psychology: Unraveling the mystery*. Pearson Education New Zealand: 208- 209
- Latané, B. (1981). The psychology of social impact. *American Psychologist*, 36(4), 343. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.36.4.343>
- Latané, B. (1996). Dynamic social impact: The creation of culture by communication. *Journal of Communication*, 46(4), 13-25. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01501.x>
- Latané, B., & Wolf, S. (1981). The social impact of majorities and minorities. *Psychological Review*, 88(5), 438. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.5.438>
- Lee, Y., Lee, J., & Lee, Z. (2006). Social influence on technology acceptance behavior: self-identity theory perspective. *Acm Sigmis Database: The Database for Advances in Information Systems*, 37(2-3), 60-75. <https://doi.org/10.1145/1161345.1161355>
- Maisonneuve J. (2005). *Sosyal Psikoloji*. Ankara. Dost Kitabevi yayınları 16-18.
- Moghaddam, F.M., Taylor, D .M Wright, S.C. (1993). *Social Psychology in Cross-Cultural Perspective*. New York, W.H. Freeman.
- Moralı, S., ve Doğan, B. (1997). Bireysel ve takım sporlarında takım birlikteliği düzeylerinin karşılaştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 7-17.
- Myers, D.G. (2019). *Sosyal Psikoloji* (Çev. Serap Akfırat) Ankara: Nobel.192.
- Sakallı, N. (2016). *Sosyal Etkiler: Kim Kimi Nasıl Etkiler?* Ankara. İmge Kitabevi.
- Tabachnick, L, & Fidell, L, S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.) Pearson, Boston.
- Tekin, M. ve Filiz, K. (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğretimlerinin Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 27-37.
- Tutar, H. (2016). *Sosyal Psikoloji: Kavramlar ve Kuramlar*. Seçkin Yayıncılık. 239.
- Vanclay, F. (2003). International principles for social impact assessment. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 21(1), 5-12.
- Yarayan, Y.E, Yıldız, A.B, Gülşen, D B.A., ve İlhan, L. (2020). Futbolculuk Seviyesi Prososyal ve Antisosyal Davranışların Bir Belirleyicisi midir? *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 125-133.

Yetim, A. (2019). *Sosyoloji ve Spor*. Ankara. Gazi kitabevi. 151-152.

Yetim, A.A., Acet, M., Donuk, B., Yenel, F., Cengiz, R., Karacan Doğan, P., Parasız, Ö. (2016). *Sporda Etkili İletişim*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi. 11-12.

Yüksel, H. (2013). *Toplumsal etki ve uyma*. A. Şimşek ve Ö. Erođlu (Ed.), *Davranış Bilimleri İçinde* (s:456-484). Eğitim Yayınevi.